

DINNYE A CSERESZNYÉSKOSÁRBAN

Általános Művelődési Központok Országos Egyesületének vándorgyűlése

Két Wlassich-díjas, három Apáczai-díjas, egy Brunsvik-díjas, egy Ybl-díjas, egy József Attila-díjas, egy Csalog Zsolt-díj várományos – ezek a „minőségi mutatói” az Általános Művelődési Központok Országos Egyesülete 2010 őszi vándorgyűlésének, melyre a fiatal mecsekalji városban, Kozármislenyben, az 5 éves Janikovszky Éva ÁMK-ban került sor, hagyományosan november közepén. (A krónika hitelessége kedvéért jelezzük: a 70-es, 80-as években még a minisztérium által szervezett debreceni, pécsi, egri, zalaegerszegi országos konferenciák után 10 év „Bajai ősz” következett a Sugovica-parti város vendéglátásában, majd 2001-től mindig más helyszíne volt a rendezvénynek. Szomorú tény: a tavalyi káposztásmegyeri találkozó után Felsőzsolca vette volna át a jelképes stafétabotot, ám a tavaszi árvíz ezt a tervet is elmosta. A borsodi város ÁMK-jának vezetője, Figeczky Lászlóné meghattottan köszönte a konferencia első hozzászólójaként az ÁMK-kból, a mozgalmából érkező szolidaritást, segítséget.

A minőségi mutatók mellett a mennyiségiékről is őszintén kell szólni: a korábbi évekhez képest csökkent a résztvevők létszáma, alig érte el az 50-et. A politikai várakozások, netán feszültségek fogták vissza az érdeklődést? Fogyóban az „alapító atyák” köre is. Köztünk volt Jeney Lajos, az 1966-os „világjáró”, a nevelési központok hírért hozó egykori UNESCO-ösztöndíjas építész, Földes egykori alapító igazgatója, Krizsán Mihály (ma szakszervezeti aktivista), Sármellékről Ferge József. Hovatovább veteránnak számít a 25 éves káposztásmegyeri ÁMK második igazgatója, az egyesület elnöke, Hortobágyiné Török Rita is... A „régmúlta”, a mozgalom keletkezéstörténetére való emlékezés inspirálta a „nyitányt” is. A felsőszentiváni Kisérleti Színpad vezetője, Kalmár János 1977 óta vezeti a gyerekszínházi csoportot, melynek most a nemzedékek közti kapcsolat drámájáról szóló – a 70-es évek diákszínpadára oly

jellemző pódium-oratórium műfaját idéző – előadását Zorán „Apám hitte” című dala keretezte. Ezt követően a névadó író s a Réber László megörökítette halhatatlan gyerekhős humanisztikus-gyerekközpontú, mondhatni: a kor viszonyai között harcos – ha szelíden is intonált – *reformpedagógiai üzenetéről* esett szó.

A statisztikák a hozzávetőlegesen még mindig 200-as nagyságrendű intézménytípus átalakulásban lévő állapotáról szólnak: mintegy 25%-ukat oszlatták fel, alakították át, s körülbelül ennyi a friss „növekmény” is. Különböző finanszírozási, helyi, térségi és országos oktatás- és művelődéspolitikai – vagy olykor személyi – elképzelések motiválják ilyen élénken a korábban egységes mozgalomnak háttérrel adó intézményrendszert, ez is oka lehet a megtorpanásnak. De legalább ennyire ott munkál a jelenségben a „kulturaváltás” nagy kihívása, mely a hagyományos nemzeti kultúrát, az európai kultúrát és a globalizáció kultúráját rendezzi viharos sebességgel – az internet sebességével – át, mint azt a művelődéstörténész szemléltette. Kihívást jelent az intézményfinanszírozás kritikus helyzete, nemkülönben a forráshiányra válaszként megszövegeződő egészen különböző ideológiák. S az ÁMK-jelenség változatlan „másság-tudata” jelent meg a fiatal kutató, Tarcsa Zoltán vezette kerekasztal-beszélgetésen. A legendás pécsi Apáczai NEVKO igazgatónöje, Turi Katalin panasolta különböző hivatalos ellenőrzések tapasztalatai alapján: az „ÁMK – az övé az ország legnagyobb oktatási-művelődési intézménye, 600 dolgozóval – dinnye a cseresznyék között”, s nincs ilyen „doboz” a bürokrácia keretei között, még ma sem képesek a maga komplexitásában értékelni a közművelődést, óvodai, bölcsődei nevelést, oktatást, könyvtári el látást s még annyi mindenféle humán szolgáltatást egy szervezetben integráló intézménytípust, melyről az „ósatya”, Vészi János azt jövendölte 40 éve, hogy a „jövő közintézménye” lesz.

Az „ÁMK-nemzedékek” diskurzusának termékenyítő szükségéért kiállt ez a konferencia. Az idősebb generáció, az organikus, „kézműves”

innovációk tapasztalt hősei számára szokatlan, furcsa volt az a már-már nagyüzemi módon előállított – a HEFOP, TIOP, ROP, TÁMOP stb. különböző varázsszámokkal ellátott változatai nyomán készült – ún. „jógyakorlatok” terjesztési technológiája. A bemutatkozó intézmények, elsősorban a kabai, a mályi és a vésztői, nemkülönben a helyi, a kozármislenyi ÁMK (ill. a pomázi művészeti is-

kola, a perkátai SNI¹-s gyerekeket fejlesztő iskola) megannyi fiatal intézmény imponáló gazdagságát mutatta be, s ajánlotta hasznosításra kezdeményezéseit a mindig megújuló ÁMK-mozgalomnak is.

1 Sajátos nevelési igényű. Szabályozása a 2/2005. (III. 1.) OM rendelet által (a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve)

